Waar doen we het voor? Het Milieu- en Natuurcompendium

Beleid, wetten en regelingen, subsidiepotten, onderzoek voor inrichting en beheer: Nederland is er ruimschoots in voorzien. Maar uiteindelijk moet de spa in de grond, het bos gedund, de nestbeschermers geplaatst, het gras later gemaaid, de kudde het gebied in, de hei geplagd, het waterpeil omhoog, de natuurvriendelijke berm ingezaaid. En dan? Helpt het? Zijn al deze maatregelen een druppel op de gloeiende plaat, of verandert er écht wat in Nederland? Het onafhankelijke antwoord op die vraag is sinds deze maand te vinden in het Milieu- en Natuurcompendium: de meest complete bron van feiten en cijfers over milieu en natuur in Nederland.

Het Milieu- en Natuurcompendium, in 1999 begonnen als boek, nu beschikbaar als website, richt zich op professionals in het vakgebied van natuur en milieu. Op www.milieuennatuurcompendium.nl treffen deze gebruikers informatie aan die de volle breedte van hun vakgebied beslaat: van biodiversiteit tot klimaatverandering en van ecosystemen tot bodemverontreiniging. En op al deze terreinen bevat het compendium vrijwel alle relevante gegevens die in Nederland beschikbaar zijn. Het schaalniveau van de informatie is landelijk tot regionaal of provinciaal. In enkele dossiers, bijvoorbeeld 'Klimaatverandering', ook Europees of mondiaal.

Geen meningen maar feiten

De informatie wordt gepresenteerd in de vorm van indicatoren: ruwe meetgegevens samengevat tot relevante, betekenisvolle informatie. De indicatoren tonen trends en ruimtelijke beelden, en vergelijken deze met (beleids)doelen, referenties, kritische niveaus, benchmarks etcetera. Met één blik is te zien of we op de goede weg zijn. Bij elke indicator wordt een korte hoofdboodschap gepresenteerd, gevolgd door verdere toelichting op het onderwerp en de cijfers. Overigens bevat het compendium geen evaluaties van het beleid. Hiervoor bestaan andere publicaties, zoals de jaarlijkse Milieu- en Natuurbalansen van het Milieu- en Natuurplanbureau.

Het unieke van het compendium ligt mede in de onafhankelijkheid van de informatie. De informatie is niet gekleurd door meningen en opvattingen van onderzoekers, maar komt uitsluitend op wetenschappelijke en kwaliteitsgeborgde wijze tot stand. Technische toelichting en links naar referenties informeren de gebruiker over de totstandkoming van elke indicator.

Grootschalige samenwerking

Het Milieu- en Natuurcompendium is het resultaat van samenwerking tussen de drie onafhankelijke kennisinstituten Milieu- en Natuurplanbureau (MNP), Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR). Naast de data die deze organisaties zelf verzamelen, worden grote hoeveelheden gegevens van derden ontsloten. Een voorbeeld zijn de resultaten van de natuurmeetnetten van soortgerichte organisaties zoals SOVON, de Vlinderstichting, FLORON, RAVON en VZZ. De meetcijfers, grotendeels verzameld door vrijwilligers, worden gecontroleerd en bewerkt door het CBS, dat er vervolgens indicatoren van maakt. Het MNP voegt aanvullende, meer beleidsmatige indicatoren toe. Intensieve samenwerking langs deze hele productieketen zorgt voor een continue stroom van geactualiseerde feiten en cijfers in het Milieu- en Natuurcompendium.◆

Mireille de Heer, freelancer Ecologie en Communicatie
www.milieuennatuurcompendium.nl
mireilledeheer@hotmail.com

Figuur 1

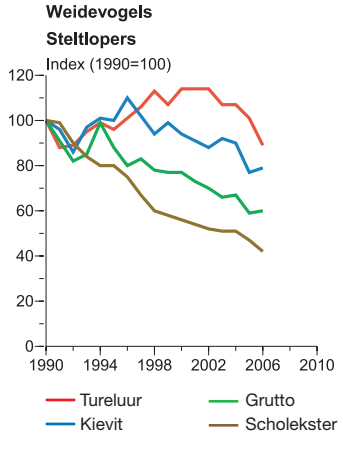

Figuur 2

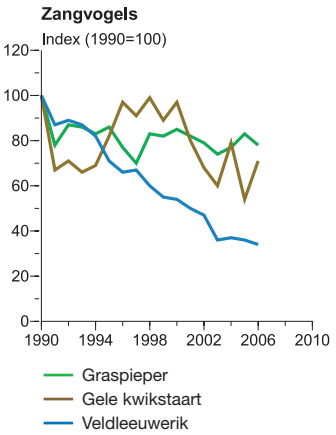

Figuur 3

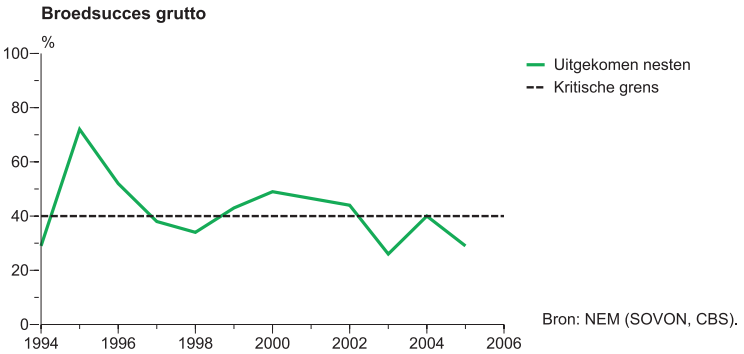

Figuur 4

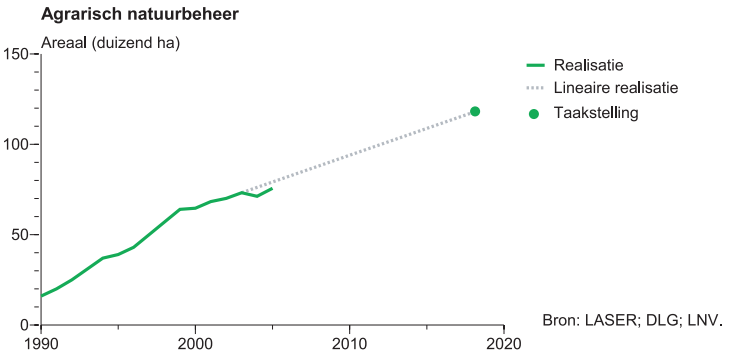

Figuur 5

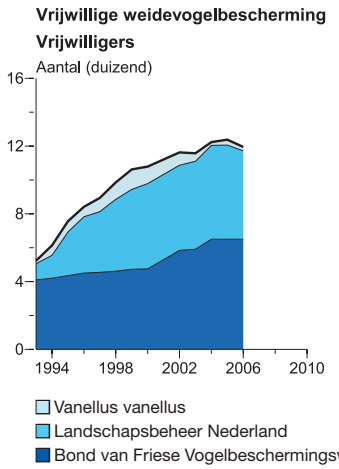

Figuur 6

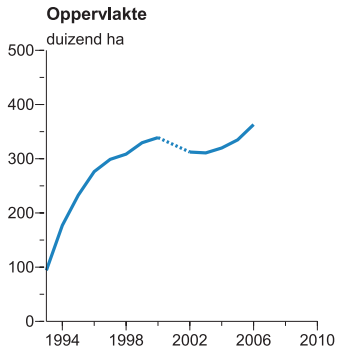

Figuur 7

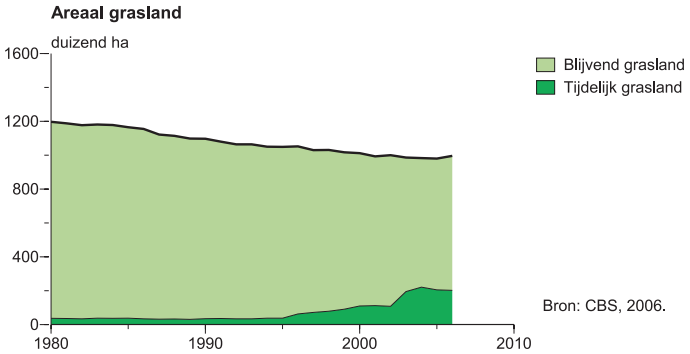

Testje: weidevogels

Resulteren de gezamenlijke inspanningen van terreinbeheerders, agrariërs en particulieren in herstel van de weidevogels in Nederland? We testen het Milieu- en Natuurcompendium door in de ruim 100 dossiers op zoek te gaan naar de feiten.

Via het onderwerp 'Natuurbeleid en Natuurbescherming' en het dossier 'Natuurbeheer' vinden we direct de indicator 'Weidevogels'. Overigens leiden ook andere ingangen zoals 'Flora en Fauna' of 'Landbouw' gemakkelijk naar de gezochte cijfers. De hoofdboodschap is direct duidelijk: "Veel weidevogels zijn de laatste tijd aanzienlijk in aantallen achteruitgegaan, voornamelijk door de intensivering van de landbouw" (figuur 1 en 2). De toelichtende tekst geeft onder meer de (beleids)relevantie van de informatie aan: "Grutto, tureluur, veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart staan op de Rode Lijst van vogels. De afname van de grutto met ongeveer 35 procent is van internationaal belang, omdat Nederland ongeveer de helft van de Europese broedpopulatie herbergt."

In het scherm blijft steeds een lijst van gerelateerde indicatoren uit hetzelfde dossier in beeld. Zo vinden we de indicator 'Broedsucces grutto' (figuur 3) die op een niveau dieper de populatieontwikkelingen van deze soort analyseert. De indicatoren 'Realisatie agrarisch natuurbeheer' (figuur 4) en 'Vrijwillige weidevogelbescherming' (figuur 5 en 6) geven een beeld van de inspanningen van agrariërs en vrijwilligers om de weidevogels te beschermen. Tegelijk zien we in het dossier 'Algemene ontwikkelingen landbouw' hoe het areaal permanent grasland nog steeds afneemt (figuur 7); een ongunstige ontwikkeling voor de weidevogels.